

Annotatie intern RIVM t.b.v. PO (10)(2e) op vrijdag, 2 oktober 2020, 13.00 – 14.00 uur.
Inhoudelijke input aangedragen door de AAM's en (10)(2e)

Via Webex

Deelnemers vanuit RIVM: (10)(2e), (10)(2e) (is op 2 oktober jarig) en (10)(2e)

1. Opening en kennismaking

+ Voorstellen (10)(2e), (10)(2e)

+ Frequentie van 4 PO's per jaar met elkaar bespreken. In deze nieuwe samenstelling kan dat dan opnieuw worden bevestigd. Eerstvolgend PO (10)(2e) is gepland op 11 december a.s.

+ DGV uitnodigen voor een RIVM-breed werkbezoek wanneer dit weer mogelijk is.

2. Stand van zaken COVID-19-programma en aanpak

Doel bespreekpunt:

Laatste stand van zaken geven rondom de aanloop en opbouw van het nieuwe COVID-19 programma bij RIVM

Situatie schets:

Situatie 2020

Sinds begin 2020 is Nederland in de greep van de COVID-19 uitbraak. Al sinds januari houdt het RIVM de laatste ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en doen we er alles aan om de uitbraak samen met het veld zo goed mogelijk te bestrijden. Omdat deze uitbraak alle inzet en expertise nodig heeft, overschrijdt deze ook alle vooraf toegezegde budgetten. Al in een vroeg stadium is daarom besproken met de DGV dat daarom, om ook administratieve lasten te besparen aan RIVM- en VWS-zijde, de meerkosten die gemaakt worden neer te leggen bij het calamiteitenbudget van het Clb. Dit calamiteitenbudget is ingericht om financiële ruimte te hebben om te kunnen opschalen bij uitbraakbestrijding. Door zoveel mogelijk kosten te centreren en uit dit budget te halen wordt er overzicht gecreëerd in de totaalkosten van de bestrijding van de uitbraak. Daarnaast lopen er nog enkele additionele opdrachten door welke vanwege corona gevraagd zijn, die in enkele gevallen domeinoverstijgend zijn (o.a. rioolwatersurveillance, luchtventilatie), en worden door herprioritering ook kosten gezet op het reguliere programma 15 (bijvoorbeeld opstellen van COVID-19 richtlijnen in plaats van richtlijnen andere infectieziekten). In het najaar zal beter in kaart gebracht worden wat de impact is van de COVID-19-werkzaamheden op de reguliere werkzaamheden (o.a. vertraagde productie, zie ook volgend agendapunt).

Stand van zaken en aanpak COVID-19 programma

Omdat er behoefte is aan een meer gestructureerde aanpak van de COVID-19 uitbraak heeft VWS in de zomer van 2020 een offerteverzoek gedaan om per 2021 een nieuw COVID-19 programma RIVM breed in te richten. Omdat de uitbraak aan verandering onderhevig is, en daarom flexibiliteit gewenst is, is er in afstemming met alle drie de domeinen een programma op hoofdlijnen opgesteld. Dit nieuwe COVID-19 programma (ook wel Programma 19), bestaat uit de volgende 18 thema's, die in de offerte nader uitgewerkt zullen worden.

Indeling Programma 19 op hoofdthema's	
1	Epidemiologie en bestrijding
2	Virologie, immuniteit en bio-informatica
3	Vaccinontwikkeling
4	Rioolwatersurveillance

5	COVID-19 kennisintegratie
6	Deelname aan Europese initiatieven
7	Omgevingsfactoren
8	Laboratorium preparedness en response
9	Datakoppeling en beschikbaarheid
10	COVID-19 evaluatie
11	Medische ondersteuning Caraïbisch Nederland.
12	Dotatie voor het calamiteitenbudget
13	Overlap laboratorium werkzaamheden
14	Gedrag <i>Effectieve inzet gedragswetenschappen</i>
15	Gezondheidsimpact <i>Brede analyse impact op gezondheid</i>
16	Gezondheidszorgsysteem <i>Impact op zorgsysteem</i>
17	Gezondheidseconomie
18	Beoordeling beschermende middelen

Het opstellen en indienen van de offerte voor Programma 19 zal vooralsnog meelopen in het reguliere offerteprocess.

Governance Programma 19

Intern het RIVM wordt er momenteel gesproken over de inbedding en borging van de governance van Programma 19, waarbij het Clb, in afstemming met de andere domeinen V&Z en M&V, de portefeuillehouder zal worden.

Graag meegeven aan DGV:

- **Programma is flexibel en gericht op aanpassingen aan de huidige en zich ontwikkelende Corona-situatie.**
- **Daarom is ook goed en vooral wendbaar opdrachtgeverschap bij VWS van belang.**

3. Impact Corona op reguliere werk RIVM, vertraagde productie

Doel bespreekpunt:

- De te verwachten vertragingen onder de aandacht brengen in de programma's onder het coördinerend opdrachtgeverschap van DGV vanwege COVID-19 (verwachtingenmanagement).
- Benadrukken gezamenlijke verantwoordelijkheid RIVM en opdrachtgevers (zo nodig directie-overstijgend) voor de eventuele prioriteitenstelling.

Situatie schets:

Sinds de uitbraak van Corona heeft dit het lopende werk van het RIVM op verschillende manieren beïnvloed:

- Er zijn veel aanvullende opdrachten gegeven i.r.t. COVID-19, de bemensing hiervoor is vanwege de hoge prioriteit deels gevuld met mensen die al aan andere opdrachten werkten.
- Daarnaast werden reguliere opdrachten op een andere manier ingevuld (herprioritering, vertraagde productie, of in enkele gevallen afstel).
- Door COVID-19 kon een deel van de werkzaamheden niet volgens plan worden uitgevoerd: bijv. het was niet mogelijk om monsters te nemen, (in het begin van de periode) mensen die thuis kinderen hadden die niet school mochten, internationale meetings die niet door konden gaan, interviews die niet afgenomen konden worden etc.
- De mate waarin de programma's hierdoor worden beïnvloed is heel verschillend:
  - sommige programma's ondervinden geen of weinig hinder (bijv. programma 3 Sport)
  - binnen sommige programma's is de vertraging beperkt tot enkele opdrachten (bijv. programma 4 Beleidsondersteuning Geneesmiddelen en Medische Technologie, programma 8 Toezichtsondersteuning Geneesmiddelen en Medische Technologie, programma 21 Centrum Gezond Leven).
- Bij een paar programma's is een groot aantal lopende opdrachten hierdoor vertraagd (en sommige opdrachten zijn sinds maart stilgelegd). (bijvoorbeeld programma 5 Risicoschatting en Beoordeling ten Bate van Beleid, programma 6 Volksgezondheid en Zorg, Risicobeoordeling ten Bate van Toezicht).
- In enkele programma's zijn de werkzaamheden inhoudelijk bijgesteld (bijvoorbeeld programma 15 Centrum Infectieziektebestrijding en programma 6).
- Voor programma 20 Gezondheid en Milieu geldt dat het RIVM vanaf half maart is overgeschakeld op warme fase taken (voor ongevallen en rampen). In afstemming met de opdrachtgever zijn veel koude fase taken stil gelegd. De volledige capaciteit wordt ingezet op nazorg rondom corona, en de verwachting is dat dit nog ten minste tot het einde van het jaar zal voortduren.

Deze situatie leidt tot knelpunten: kleine of grotere vertragingen, en in sommige gevallen is het niet mogelijk om de opdracht inhoudelijk volgens de offerte uit te voeren.

Oplossingen:

Vertraagde productie (VP)

- Doordat werkzaamheden zijn komen stil te liggen en medewerkers voor andere werkzaamheden zijn ingezet, zal de VP (voor het RIVM als geheel) naar verwachting (fors) hoger zijn dan voorgaande jaren. Voor zover het om een beperkte achterstand gaat (max enkele maanden) en het werk inmiddels weer is hervat kan de vertraging worden opgelost door het aanvragen van vertraagde productie. Waar de vertraging groter is, zal in overleg met de opdrachtgever bekeken moeten worden hoe hiermee omgegaan wordt.

Nieuw COVID-programma

- In 2021 start het COVID-programma waarmee er ruimte is voor het aantrekken van een forse hoeveelheid FTE. Hoewel flink veel effort is gestoken in het aantrekken van nieuw (tijdelijk) personeel is het RIVM (september 2020) nog niet op volle sterkte om alle COVID-opdrachten én alle reguliere en additionele opdrachten, die al liepen, volgens plan uit te kunnen voeren. Intussen is er groen licht voor het werven van een groot aantal nieuwe medewerkers, maar die zijn er niet meteen allemaal en ze moeten ook worden ingewerkt.

Nieuwe programma-directie COVID-19 bij VWS

- Met de start van de COVID-19 directie kan de directie PG zich weer op de oorspronkelijke taken richten en wordt er ook naar het RIVM gekeken met de vraag hoe de 'achterstand' wordt ingehaald (deze vraag is ook al gesteld door één van de PG programmahouders). Het kan echter zijn dat sommige achterstanden structureel worden, en sommige opdrachten zijn door de inmiddels opgelopen vertraging mogelijk niet meer/minder zinvol. Op opdrachtniveau wordt tussen RIVM en opdrachtgever (opdrachtcoördinator RIVM versus contactpersoon opdrachtgever) in het algemeen goed overlegd. De vertragingen zijn geen verrassing. Maar ook het totaal van problemen en mogelijke oplossingen per programma moet voor 2020 en komende jaren scherper in beeld komen.

Bij V&Z is afgesproken dat we per programma in kaart brengen:

- Welke opdrachten vertraging hebben opgelopen en waardoor (is inmiddels gebeurd, op opdrachtniveau wordt goed contact gehouden met de opdrachtgever en hierover is ook n.a.v. de 5-maandsrapportages gesproken met de directeuren.)
- Of er een oplossing binnen de opdracht is (zijn er bijv. afspraken gemaakt over het later opleveren van producten, of laten vervallen van onderdelen etc. En betekent dat iets voor de offerte 2021?)
- Welke knelpunten overblijven, die niet binnen de opdracht kunnen worden opgelost en welke afspraken hierover gemaakt moeten/kunnen worden (programmaniveau of zelfs daarboven).

Daarna zal het gesprek hierover met de opdrachtgevende directie(s) worden gevoerd (door directeur, centrumhoofd etc.). Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het RIVM en de opdrachtgevers om zo nodig prioriteiten te stellen/te temporiseren. Daarmee komt ook de vraag in beeld of de COVID-19 opdrachten altijd moeten voorgaan op de reguliere opdrachten.

Bij Cib (programma 15) hebben we in de 5 maandsrapportage inzichtelijk gemaakt welke producten vertraagd zijn. We zullen dit beeld in de loop van 2020 en in samenhang met het opstellen van de offertes (programma 15 en programma 19) bijstellen. Hierbij wordt nagegaan:

- welke vertraging mogelijk nog is ingelopen in 2020,
- elke activiteiten inhoudelijk gewijzigd zijn, maar waar de producten wel volgens planning zijn opgeleverd,
- welke producten meegenomen moeten worden in de vertraagde productie en
- hoe dit alles zich verhoudt tot het nieuwe COVID-19 programma.

Bij Milieu en Veiligheid (Programma 20 Gezondheid en Milieu) is een inschatting gemaakt van de extra capaciteit die nodig is om zowel warme als koude fase (deels) taken naast elkaar te kunnen uitvoeren voor de resterende maanden in 2020 (en voor 2021 via programma COVID). Dit betreft ongeveer € 300K op het koude fase budget voor 2020. Over omvang extra budget is gecommuniceerd met VWS.

We zullen hierover regelmatig afstemmen met directies PG en COVID-19 bij VWS. Uiteindelijk zal in de jaarrapportage een volledig beeld opgenomen worden.

4. Onderzoeksvoorstel Voedselpathogenen

Annotatie wordt nog toegevoegd

5. Integriteit, onafhankelijkheid RIVM, rolverdeling opdrachtgever-opdrachtnemer Bijlage 1 – Handreiking wetenschappelijke integriteit

De onafhankelijkheid en wetenschappelijke integriteit van het RIVM is een terugkerend vraagstuk en wordt in de pers vaak bevestigd. De verwachting is dat dit nog wel zal blijven. Het RIVM is zich bewust van het belang van onafhankelijkheid. Binnen het domein Milieu en Veiligheid is een onderzoek uitgevoerd naar de kwetsbaarheden van onze wetenschappelijke integriteit. Op basis van de bevindingen is een handreiking met tien aandachtspunten opgesteld (zie bijlage). Deze handreiking wordt intern verspreid. Maar het is ook belangrijk dat de opdrachtgever en opdrachtnemer hier met elkaar over in gesprek blijven. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid en we moeten elkaar scherp houden. Koppelen aan het belang van ruimte voor kennisborging en eigen programmering.

NB Op bijgaand exemplaar staat nog status 'concept', maar de Handreiking is inmiddels definitief.

6. Wat verder ter tafel komt

Financiering Kennisfundament

Kan mondeling door de DG toegelicht worden.

Interdepartementaal programma Klimaat en Gezondheid

- Het RIVM heeft van VWS een verzoek voor offerte gekregen voor een additionele opdracht om het onderzoeksprogramma Klimaat en Gezondheid vorm te geven.
- Het RIVM werkt momenteel een plan van aanpak uit. Dit moet gaan resulteren in een apart programma in de opdracht 2021. Op die manier komt het ook in de reguliere overlegstructuur RIVM-VWS aan bod vanaf volgend jaar. De samenwerking op dit terrein gaat soepel.

Tijdens het overleg bespreken dat er in januari 2021 een DG-overleg rondom dit thema Klimaat en Gezondheid met vijf ministeries wordt georganiseerd, waarvoor ook DGV wordt uitgenodigd. De afspraak, dat dit overleg in januari 2021 plaats gaat vinden, is eerder gemaakt met EZK. In diverse overleggen met de DG's van de andere ministeries is dit al geagendeerd (o.a. tijdens het DGMI overleg en bij DG Water en Bodem). Dat is in ieder geval een goed moment om te bepalen hoe de ministeries het thema Klimaat oppakken (naast gezondheid ook veiligheid, milieu en natuur). Tijdens dat overleg zouden afspraken over de rol van de andere ministeries in de governance van het programma Klimaat en Gezondheid vastgelegd kunnen worden.

VWS heeft een infographic (*is opgevraagd, ten tijde van het schrijven annotatie nog niet ontvangen*) gemaakt op het thema Klimaat met daarin geschetst welke rol de andere ministeries hebben op het gebied van gezondheid. VWS gaat – op basis daarvan - een departementaal rondje doen bij de andere ministeries om het belang van hun betrokkenheid aan te stippen.

Van VWS kreeg ik de volgende input voor de annotatie voor DGV (deze informatie over ZonMw is toegevoegd om een compleet beeld te geven van de acties op dit thema):

- In juni 2019 heeft ZonMw de kennisagenda Klimaat & Gezondheid aan VWS aangeboden waarin zij adviseerde te investeren in de ontwikkeling van kennis op dit vlak. N.a.v. overleg met uw voorganger (10)(2a) hierover eind oktober 2019 heeft VWS verschillende gesprekken

gevoerd met BZK, LNV, IenW en EZK over een gezamenlijke kennisprogrammering. Echter door de coronacrisis heeft dit geen verdere doorgang gevonden. RIVM werkt in de periode oktober 2020 – juni 2021 aan een gedetailleerd plan van aanpak over de risico's van klimaatverandering voor de volksgezondheid. RIVM heeft een offerteaanvraag van VWS ontvangen van € (10)(2b) met het verzoek dit plan van aanpak te schrijven.

- ZonMw werkt in deze zelfde periode aan een programmavoorstel over de andere onderdelen van de kennisagenda (in het bijzonder adaptatie & gezondheid, mitigatie & gezondheid en afwegingskader). VWS heeft met ZonMw afgesproken in het najaar 2020 gezamenlijk langs de 4 andere departementen te gaan met de vraag of zij willen meedoen op specifieke onderdelen. Als de departementen dat niet willen, heeft uw voorganger besloten dat VWS zelf het kennisprogramma t.w.v. (10)(2b) euro over vier jaar financiert. Aan u wordt t.z.t. opnieuw voorgelegd of u dat ook zo wilt.
- In januari staat een DG-overleg over klimaat ingepland met 4 ministeries. Daar zal e.e.a. dan helder moeten zijn. De bedoeling is dan om in de voorjaarsbesluitvorming de bedragen te regelen. Dit zal dan in een pakketje worden voorgelegd aan u in het kader van het nog nader in te vullen 'Programma Gezonde Leefomgeving'.
- Met ZonMw is afgesproken dat de kosten die zij nu maken worden meegenomen in de begroting van het plan van aanpak en programmavoorstel.

7. Rondvraag

Wij hebben geen punten voor de rondvraag

8. Sluiting